

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 3. Solvuntur objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

inchoat bonum opus, & inchoatum perficit, operans velle & perficere. Hoc autem utrumque præstat per actualem gratiam.

Sic itaque argumentor. Iustificati, qui è statu iustitiæ excidunt, excidunt non quia deest illis actualis gratia Dei, sed quia ipsi actuali gratiæ Dei defunt: nam, ut dicit Synodus, nisi ipsi actuali gratiæ Dei deessent, in statu iustitiæ permanent. Atqui manifestum est illum habere actualem gratiam, ad permanendum in statu iustitiæ sufficientem, qui è statu illo excidit, non quia deest illi actualis gratia Dei, sed quia ipse actuali gratiæ Dei deest. Ergo iustificati, qui è statu iustitiæ excidunt, habent actualem gratiam, ad permanendum in illo statu verè sufficientem, quacum permanent, si illi non deessent, hoc est, si illi cooperari vellent, & quacum non permanent, quia illi defunt, hoc est, quia illi cooperari nolunt. Ergo præter gratiam efficacem, quacum iusti prædestinati permanent in statu iustitiæ, datur alia verè sufficiens, quacum iusti reprobi permanent, si vellent, & quacum non permanent, non quia non possunt, sed quia nolunt. Unde fit, ut hæc gratia sit merè sufficiens.

Prob. 3. Autoritate Innocentii X. in Bulla quæ incipit: *Cum occasione*, ubi hanc Janlenii propositionem (*Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur*) damnat, ut hæreticam. Omni propositioni hæreticæ contradictoria est vera, & veritas ejus est de fide: non enim potest Ecclesia aliquam propositionem damnare ut hæreticam, quin simul & indivisibiliter definiat contradictoriam ejus esse veram, ejusque veritatem unam esse è veritatibus à Deo revelatis. Et verò propositio aliqua non potest esse hæretica, nisi vel affirmando aliquid oppositum veritati revelatæ, vel negando aliquam veritatem sive in se, sive in alio revelatam, quæ proinde non potest non esse de fide, saltem cum accessit judicium Ecclesiæ. Atqui hujus propositionis Janlenianæ (*Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur*) contradictoria est hæc: (*Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ aliquando resistitur.*) Ergo hæc propositio (*Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ aliquando resistitur*) vera est, & de fide. Ergo verum est, & de fide, quòd gratia interior in statu naturæ lapsæ non semper habeat effectum, adeòque quòd præter interiorem gratiam efficacem sit etiam alia interior gratia purè sufficiens; sufficiens quidem, quia sufficit ad effectum ad quem datur, & purè sufficiens, quia effectum ad quem datur, non obtinet, eò quòd ei resistitur.

Prob. 4. Autoritate sancti Augustini in lib. 83. qq. quæst. 68. ubi hæc habet: *Ad illam canonem nec omnes qui vocati sunt, venire voluerunt, neque illi qui venerunt, venire possent, nisi vocati. Itaque nec illi debent sibi tribuere, qui venerunt, quia vocati venerunt: nec illi qui noluerunt venire, debent alteri tribuere, sed tantum sibi: quoniam ut venirent vocati, erat in eorum libera potestate. Vocatio ergo ante meritum voluntatem operatur. Qui autem vocatus non venit, sicut non habuit meritum præmii ut vocaretur, sic inchoat meritum supplicii, cum vocatus venire negligit.* Hic autem loquitur S. Doctor non solum de vocatione externa, sed etiam & potissimum de interna: loquitur enim de vocatione, quæ veniendi voluntatem operatur in iis, qui vocati veniunt. Vocatio autem, quæ hanc voluntatem operatur, non est externa, sed interna vocatio. Hoc præsupposito,

Argumentor sic. Qui ita vocatur à Deo, ut venire sit in eorum libera potestate; ita ut, si non veniunt, non veniant, præcisè quia venire negligunt; illi profectò vires habent sufficientes ad veniendum, & ad sequendum vocantem Deum. Sed qui vocati à Deo non veniunt, ita ab eo vocantur, ut venire sit in eorum libera potestate, & non veniant, non quia non possunt venire, sed præcisè quia venire negligunt. Ergo qui vocati à Deo non veniunt, habent vires sufficientes ad veniendum, & ad sequendum vocantem Deum.

Juxta S. Doctorem igitur, etiam in presenti sta-

tu duplex est vocatio interna, una efficax, & altera merè sufficiens. Cum prima, qui vocatur, venit, quia vult, & vult quia vocatur quomodo ei congruit ut veniat: unde quòd veniat, non sibi, sed Deo congruè vocanti tribuere debet. Cum secunda, qui vocatur, non venit, sed venire potest; & venire potest, quia vocatur quomodo ei sufficit ad veniendum, quamvis non quomodo ei congruit ut venire velit: unde quòd non veniat, sibi nolenti tribuere debet, non Deo illum sic vocanti; cum Deus illum vocet quomodo ei aptum est ut possit venire, nec teneatur illum vocare quomodo ei aptum est, ut venire velit.

ARTICULUS III

Solvuntur objectiones.

Obj. 1. Quòd in presenti statu detur gratia sufficiens, quæ non sit etiam efficax, capitaliter repugnat doctrinæ S. Augustini. Ergo, &c. *Resp. neg.* ant. cujus falsitas evidenter patet vel ex uno illo S. Doctoris textu, quem modò allegavimus: in eo enim agnoscit interiorem gratiam vocantem, quæ vocati non veniunt, quia nolunt, quia negligunt venire; qui proinde venirent, si vellent, si venire non negligenter, habet vires sufficientes ad veniendum, ut per se manifestum est. Ergo juxta S. Doctorem, interior gratia vocans, etiam ea quæ, qui vocantur, non veniunt, adeòque etiam ea, quæ non est efficax, dat vires sufficientes ad veniendum, iis quos vocat, & ita est gratia verè sufficiens.

Prob. tamen ant. S. Augustinus, lib. de corr. & gr. cap. 11. & 12. 1. Dividit actualem gratiam internam in adjutorium sine quo non, & adjutorium quo. 2. Per adjutorium sine quo non, intelligit adjutorium ex natura sua repudiabile, quocum voluntas bonum operatur si vult, non operatur si non vult; per adjutorium verò quo, intelligit adjutorium ex natura sua irrepudiabile, quocum proinde voluntas non potest non velle & operari bonum. 3. Docet auxilium sine quo non, fuisse adjutorium naturæ sanæ; adjutoria verò quo, esse adjutorium naturæ agrotæ: quia cum adjutorio repudiabili natura sana potuit velle & operari bonum; natura verò agrotæ sine auxilio irrepudiabili non potest. Ex quibus manifestè sequitur, juxta Sancti Doctorem, in hoc statu præter actualem gratiam ex natura sua irrepudiabilem, ac proinde irrepudiabiliter efficacem, non aliam esse actualem gratiam ad volendum & operandum bonum verè sufficientem.

Resp. 1. neg. Quòd S. Augustinus dividat actualem gratiam internam in adjutorium sine quo non, & adjutorium quo. Duplex quidem distinguit adjutorium, libro de corr. & grat. cap. 12. nempe adjutorium sine quo non, & adjutorium quo. Item dicit gratiam Adamo datam ad perseverandum in statu innocentie, fuisse adjutorium sine quo non; gratiam verò quæ nunc ad perseverandum in statu iustitiæ datur Sanctis, esse adjutorium quo. Item per adjutorium sine quo non, Adamo ad perseverandum in statu innocentie datum, intelligit, ut nos credimus, actualem gratiam supernaturalis illustrationis, quæ Adamo ostendebatur malum vitandum & bonum faciendum. At quòd hic capitale est, per adjutorium quo, quòd electis nunc datur ad perseverandum in statu iustitiæ, non intelligit actualem aliquam gratiam, sed mortem in iis circumstantiis, in quibus homo justus est, procuratam. Quòd ita planum est, ut mirum videri debeat, quòd Janlenius tanto successu hac in re tot Doctoribus scholasticis imponere potuerit.

Sed dato tamen, quòd S. Augustinus actualem gratiam internam distinxerit in adjutorium sine quo non, & adjutorium quo; *Resp. 2.* Gratis & planè falsò post Calvinum dici, quòd S. Doctor per adjutorium quo, intellexerit excitantem gratiam irrepudiabilem.

diabilem & irresistibilem. Et dico eum per adiutorium quo creditur, speratur, diligitur, &c. intellexisse inspirationis gratiam, ex natura sua repudiabilem, à qua voluntas immediatè afficitur, excitatur, corroboratur, & movetur quomodo ei congruit, ut credat, speret, diligit, &c.

Non minus falsum est quod additur, videlicet S. Augustinum docuisse, omnem actualem gratiam excitantem naturæ innocentis fuisse adiutorium sine quo non, omnem verò actualem gratiam excitantem naturæ lapsæ esse adiutorium quo. Et dico, secundum mentem S. Doctoris, utramque gratiam in utroque statu locum habere. Itaque quantum attinet ad statum innocentie supernaturalis, illustratio, in qua gratia excitans naturæ sanæ consistebat, fuit auxilium quo, quoties, ea prælucente, Adamus innocens opera salutaria exercuit; & fuit tantum auxilium sine quo non, quando v. gr. Adamus, suadente uxore, pomum vitium comedit, & comedendo lapsus est.

Similiter, quantum attinet ad statum præsentem, inspirationis gratia, in qua potissimum consistit gratia excitans naturæ ægrota, est auxilium quo, quoties voluntas cum ea bonum vult & operatur; & est tantum auxilium sine quo non, quando voluntas bonum, quod cum ea potest operari, non operatur, quia non vult. Exemplum habemus in textu S. Doctoris à nobis allegato. Nam interna vocatio, qua Deus ad cœnam suam vocat homines, in iis qui vocati veniunt, est adiutorium quo veniunt; in iis verò, qui vocati non veniunt, est adiutorium sine quo non possunt venire, & quocum possunt, sed non veniunt, quia venire negligunt.

Amplius. Cum in præfenti statu interior gratia excitans, sit ex natura sua repudiabilis, quandoque, etiam eadem specie & intentione, efficax est, quandoque non, quia quandoque nobis congruit ut velimus, quandoque non congruit: unde quandoque est adiutorium quo, quandoque adiutorium sine quo non tantum: nam quando est efficax, est adiutorium quo re ipsa volumus, sive adiutorium quo voluntas nostra immediatè à Deo excitata & adjuvata vult & operatur bonum, ad quod volendum & operandum non necessitatur, sed solum congruè movetur: quando verò non est efficax, est tantum adiutorium sine quo non possumus, & quocum possumus velle: dat enim nobis vires ad volendum sufficientes, sed non dat congruas, & sic dat posse, sed non dat velle & agere, quod daret, si congrueret, & tunc esset adiutorium quo vellemus & ageremus.

Obj. 2. Gratia sufficiens est adiutorium possibilitatis, non voluntatis & actionis. Ergo est adiutorium Pelagianum, & à S. Augustino reprobatur. *Resp. 1.* Gratiam sufficientem, quam cum Catholicis Doctoribus defendimus, in aliquo sensu dici posse adiutorium possibilitatis, non voluntatis & actionis, in quantum scilicet dat voluntati posse tantum, quia voluntas ei resistendo, impedit eam, quominus det etiam velle & agere: cum è contra gratia efficax sit adiutorium non solum possibilitatis, sed etiam voluntatis & actionis, quia voluntati dat non solum posse, sed etiam velle & agere, movendo scilicet illam, quomodo illi congruit ut velit & agat, simulque ad volendum & agendum, seu, quod idem est, volentem & agentem immediatè & intimè adjuvando.

Resp. 2. Adiutorium possibilitatis, non voluntatis & actionis, in hoc sensu, non esse adiutorium possibilitatis, non voluntatis & actionis, in sensu Pelagii. Nam Pelagius, 1. per adiutorium possibilitatis, non adiutorium dans, sed solum adiutorium adjuvans posse intelligebat: volebat enim liberum arbitrium per se solum valere ad opus salutare quodlibet, adeoque liberum arbitrium non indigere gratia ad posse simpliciter, sed tantum ad facilius posse. 2. Adiutorium illud possibilitatis constabat in lege atque doctrina, forinsecus, vel etiam intrinsecus per illustrationem propositis, & sic quid prosequendum, quidve fugiendum esset ostendentibus. 3. Asserendo non voluntatem & actionem in operibus salutariis, sed solum

Simonnet Theol. Tom. II.

possibilitatem adjuvari, negabat nos velle & operari bonum dependentem ab interiore gratia, in libero nostro arbitrio immediatè recepta, illudque immediatè & intimè afficiente, excitante, corroborante & adjuvante ad volendum & operandum bonum, ad quod, ut malè putabat, nequidem adiutorio se tenente ex parte intellectus voluntas nostra indiget, nisi ut facilius velit & operetur.

Cum hac autem Pelagii doctrina, à S. Augustino & aliis Doctoribus Catholicis iure merito reprobata, nihil habet commune nostra de gratia sufficiente doctrina, in qua gratia sufficiens est gratia non externa, sed interna, nec tantum ex parte intellectus, sed etiam ex parte voluntatis se tenens immediatè: cum sit non tantum illustratio recepta in intellectu, sed etiam inspiratio in voluntate recepta. Unde secundum nos, non solum adjuvat posse, ostendendo voluntati bonum faciendum & malum fugiendum, sed etiam dat ipsum posse, voluntatem ægrota sanando, torpentem excitando, infirmam corroborando quantum oportet, ut bonum faciat, vel fugiat malum, si velit.

Quare si gratia sufficiens non est adiutorium voluntatis & actionis, hoc contingit ex vitio liberi arbitrii, quod consentire non vult gratia; & si consentiret, gratia tunc esset adiutorium voluntatis & actionis, nec tantum daret posse, sed etiam velle & agere, quia liberum arbitrium non velleret & ageret, nisi dependentem ab ea ut immediatè præmovente & adjuvante ad volendum & agendum.

Denique cum Pelagium asserentem adiutorium possibilitatis, non voluntatis & actionis reprehendit S. Augustinus, ab eoque postulat, ut adiutorium voluntatis & actionis confiteatur, non petit ab eo, ut rejiciat omnem gratiam, quæ det posse tantum, & agnoscat solum gratiam, quæ dat non solum posse, sed etiam velle & agere, adeoque nullam aliam gratiam, præter efficacem, profiteatur: sed solum ab eo petit, ut fateatur nos in omni opere salutari, quod exercemus, adjuvari per interiorem gratiam, in voluntate nostra immediatè & intimè receptam, eique ad bonum volendum & operandum vires subministrantem, sine quibus nec vellemus & operaremur bonum, imò nec illud velle & operari possemus. Quod non impedit, quominus præter gratiam, quæ modo explicato dat nobis velle & agere, quoties bonum salutare volumus & agimus, aliam etiam agnoscamus, quæ nobis dat tantum posse, quia non volumus, & quæ nobis daret etiam velle & agere, si vellemus & ageremus.

Obj. 3. Si homo posset bonum velle & agere cum gratia sufficiente, qualem admittimus, hoc est, cum interiore gratia excitante repudiabili, quæ non habet effectum, quia nolumus ei consentire, homo posset in hoc statu naturæ lapsæ sibi, non Deo donante, tribuere bonam actionem & meritum. Item posset se ipsum ab aliis per voluntatis libertatem discernere. Absurdum utrumque con. Ergo, &c.

Resp. Neg. 1. sequent. Nam si homo cum illa gratia bonum, ut potest, re ipsa velleret & ageret, non velleret & ageret, nisi dependentem à Deo, ipsius voluntatem per gratiam illam immediatè præmovente & adjuvante ad volendum & agendum, & consequenter non velleret & ageret, nisi dependentem à Deo, ei per gratiam illam donante, ut velleret & ageret. Hanc doctrinam expressè tradit sanctus Augustinus, lib. 1. ad Simplicianum, quæst. 2. his verbis: *Noluit ergo Esau, & non cucurrit; sed & si voluisset & cucurrisset, Dei adiutorio pervenisset, qui etiam velle & currere vocando præstaret, nisi vocatione contempta, reprobis fieret.*

Itaque juxta S. Augustinum, 1. Esau à Deo vocatus non cucurrit, non quia non potuit, sed quia noluit currere. 2. Si voluisset & cucurrisset, voluisset & cucurrisset dependentem à Deo, ei vocatione sua præstante & donante ut velleret & curreret. 3. Deus tamen vocatione sua non præstitit & donavit Esau ut velleret & curreret, quia Esau vocationem contempnit, & contemnendo impeditur ne Deus ipsa illa

G voca-

vocatione præstaret, eique donaret, ut vellet & cur-
reret. Potest igitur homo, juxta S. Doctorem, etiam
in præfenti statu habere gratiam verè sufficientem,
& tamen non operari bonum, ad quod operandum
gratia illa data est, quia potest gratiam illam con-
temnere, & re ipsa contemnit ei dissentiendo: un-
de Deus cum possit, non illi dar etiam velle & age-
re. At si consentiendo gratiæ, ut potest, vellet &
operaretur bonum, non vellet & operaretur, nisi
Deo ipsi per gratiam illam, cui consentiret, donan-
te ut vellet & operaretur.

Resp. neg. etiam 2. seq. Nam si homo cum gra-
tia illa, quæ merè sufficiens est, quia rejicitur, bo-
num vellet & ageret, vellet & ageret dependenter
à Deo, ipsum saltem natura prius vocante quomo-
do ei congrueret, ut vellet & ageret, adedque de-
pendenter à Deo ipsum saltem natura prius vocatio-
ne sua discernente, quàm vellet & ageret. Deus e-
nim vocando hominem quomodo scit ei congruere,
ut vocantem non respuat, hoc ipso discernit illum
ab aliis, quos non sic vocat. Sed

Nota. Hæc duæ veritates: Homo vocatus à Deo,
vult & agit bonum; Deus vocat hominem quomo-
do scit ei congruere ut vellet & agat bonum: ita
connexæ sunt inter se, ut prima absoluta necessitate
supponat secundam, & secunda absoluta necessitate
inferat primam. Unde supponi non potest, homi-
nem à Deo vocatum, velle & agere bonum, quin
supponatur, Deum saltem natura prius vocasse ho-
minem, quomodo scit ei congruere ut vellet & agat
bonum, & consequenter quin supponatur, hominem
à Deo saltem natura prius discretum esse per voca-
tionem congruam. Quare ex eo quod homo cum
gratia sufficiente possit velle & operari bonum, non
aliud sequitur, quàm quod possit non impedire di-
cretionem sui per hanc gratiam, ei consentiendo;
sic tamen ut si supponatur ei consentire, & ita cum
ea bonum velle & agere, necessariò supponendus
sit per eam à Deo discretus fuisse saltem natura
prius, quàm consentiret, atque bonum vellet &
ageret.

Obj. 4. Gratia sufficiens non est gratia: nam se-
cundum nos, est debita naturæ. Ergo, &c. *Resp.*
neg. ant. & ejus prob. Nam Deus, secundum nos,
potuit etiam absque indecentia condere creaturam
rationalem, tam angelicam, quàm humanam, sine
ordinatione ad finem supernaturalem: quare, secun-
dum nos, gratia nec debetur naturæ rationali, nec
ab ea exigitur connaturaliter. Attamen supposito
quod Deus ad finem supernaturalem elevare velit
creaturam rationalem, eique dare præcepta, quæ ob-
servari non possint absque gratia, tenetur, non qui-
dem creaturæ rationali, sed sibi, nimirum ut sapien-
ter & convenienter elevet atque præcipiat; suppe-
ditare auxilia gratiæ, sine quibus creatura rationalis
non potest assequi finem illum, ad quem est ordi-
nata, & imposita sibi præcepta adimplere: nam si
talìa auxilia in suppositione facta Deus non suppe-
ditaret, creaturam rationalem ordinaret ad finem,
ad quem noller eam pervenire, eique præciperet im-
possibilia; quod à Deo sapienter & convenienter
fieri posse, nemo sanæ mentis dixerit.

Potè loquimur de creatura innocente; aliud e-
nim est de creatura peccati rea: nam quamvis Deus
humanam naturam ad finem supernaturalem ordina-
verit, posset nihilominus non solum aliquibus, sed
etiam omnibus omnino hominibus, ex Adamo na-
turaliter descendentes, gratiam ad salutem con-
sequendam sufficientem absque injuria, & indecen-
tia denegare, præciso, scilicet, redemptionis præ-
tio à Christo oblato, & à Patre acceptato. Ratio
est, quia omnes homines, ex Adamo naturaliter de-
scendentes, nascuntur peccatores & filii iræ, quibus
aded jure debetur nihil nisi pœna. Unde illud Sa-
pient. cap. 12. *Quis stabit contra judicium tuum,
aut quis tibi imputabit, si perierint nationes, quas
tu fecisti?*

Dixi, gratiam sufficientem ad salutem consequen-

dam; nam Deus in hoc statu naturæ lapsæ nobis
non potest denegare auxilia gratiæ, sine quibus ad-
implere non possumus mandata ejus, supposito quod
velit ea à nobis adimpleri, eorumque transgressio-
nem non adimplentibus imputari: Deus enim im-
possibilia jubere non potest; & nemo potest pecca-
re imputabiliter, aut non faciendo quod facere non
potest, aut non cavendo quod non potest cavere.

Obj. 5. Gratia sufficiens nunquam habuit effectum,
& nunquam habitura est. Ergo est gratia inutilis,
perniciosa & monstrosa. *Resp. Neg. ant.* Universaliter
sumptum pro omnibus circumstantiis possibilibus
in hoc statu naturæ lapsæ. Itaque gratia sufficiens,
qualem defendimus, nunquam quidem habuit, aut
habitura est effectum in iis circumstantiis pro qui-
bus supponitur fuisse, aut fore merè sufficiens; at
habuit aut habuisset; item habitura est, aut habitu-
ra esset in aliis. Pro quo

Nota. Eadem etiam specie & intensiōne gratia,
quæ incongrua est pro aliquibus circumstantiis, pro
aliis congrua esse potest, & est. Unde eadem etiam
specie & intensiōne gratia sic est purè sufficiens pro
aliquibus circumstantiis, ut possit esse & sit efficax
pro aliis. Quare eadem etiam specie & intensiōne
gratia quæ non habuit, aut habitura est effectum in
certis circumstantiis, in quibus erit incongrua &
inefficax, adedque purè sufficiens, habuit in aliis,
si data est, vel habuisset, si data esset; item habi-
tura est in aliis, si dabitur, vel habitura esset, si
daretur: quia in aliis fuit vel fuisset, item in aliis
erit vel esset congrua & efficax.

Perperam ergo dicitur, gratiam sufficientem, qua-
lem defendimus, 1. esse monstrosam gratiam, quasi
verò monstrum sit, quod eadem etiam specie & in-
tensiōne gratia aliquando congruat, & aliquando
non congruat etiam eidem homini, ut vellet & ope-
retur bonum. 2. Perniciosam; cum voluntas possit
eam in bonum suum acceptare, eique consentiendo,
bene & sicut ad salutem hominis oportet, velle & operari;
nec in damnum hominis vergat, nisi quia ipse vo-
lens ac lubens illam repudiat in perniciem suam.
3. Inutilem: quod enim non habeat effectum, hoc
provenit ex vitio voluntatis, eam abicientis, & no-
lentis ea uti, non ex defectu alicujus virtutis ad bo-
num volendum & operandum necessariæ: nam gra-
tiæ incongruitas nihil virtutis ad bonum volendum
& agendum necessariæ subtrahit, ut patet ex gra-
tia, quæ manens eadem in specie & in intensiōne,
in aliquibus circumstantiis congrua est, & in aliis
incongrua respectu ejusdem subjecti: quod nonnisi
perperam negaretur. Malè autem dicitur medium
aliquid inutile, quod ita valet ad effectum ad quem
datur, ut si velis eo medio uti, effectum illum ob-
tineas, & quem proinde non obtines, nisi quia me-
dium respicis, & eo uti dedignaris.

Obj. 6. Gratia sufficiens repugnat precibus Eccle-
siæ. Ergo, &c. *Prob. ant.* Nam Ecclesia in preci-
bus suis non postulat à Deo, ut possimus bonum
velle & agere, sed ut re ipsa illud velimus & aga-
mus. Ergo, &c. *Resp. neg. ant. Ad prob. Resp.*
neg. conseq. Non enim sic orat Ecclesia, eò quod
non dentur gratiæ, quibuscum verè possumus bonum
velle & agere, quod tamen nec agimus nec volu-
mus, gratias illas liberè repudiando; sed quia non
nisi bonum volendo & agendo salvabimur, & ita
non salvabimur sine gratiis efficacibus, quantumvis
cum sufficientibus possemus salvari, & salvaremur,
si vellemus his gratiis cooperari. Unde gratias effi-
caces, non sufficientes, in orationibus suis petit
Ecclesia.